

Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
AGRICULTURAL UNIVERSITY OF ATHENS

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ
ΟΜΙΛΟΥ
ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

περιοδικό *ΜΝΗΜΩΝ*

Πρόγραμμα Δημερίδας Ιστορίας του Περιβάλλοντος

Φυσικοί και ενεργειακοί πόροι

2-3 Νοεμβρίου 2017

Ιστορικό Αρχείο Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς

Πέμπτη 2 Νοεμβρίου 2017

09:30. Χαιρετισμοί διοργανωτών φορέων

Α΄ συνεδρία: ***Φυσικοί πόροι: εισαγωγικές προσεγγίσεις***

Προεδρεύων: Βάσω Σειρηνίδου, Επίκ. Καθηγήτρια Ιστορίας Νέου Ελληνισμού,
ΕΚΠΑ

10:00. Κατερίνα Μπρέγιαννη, Διευθύντρια Ερευνών, Κέντρο Ερένης της Ιστορίας του
Νεωτέρου Ελληνισμού/Ακαδημία Αθηνών, *Φύση, φυσικοί πόροι και οικονομία
στην κλασσική ελληνική φιλοσοφία: εννοιολογήσεις και ιστορικότητα της σχέσης
ανθρώπου-περιβάλλοντος*

10:15. Εύη Καρούζου, Διευθύντρια Ερευνών, Κέντρο Ερένης της Ιστορίας του
Νεωτέρου Ελληνισμού/Ακαδημία Αθηνών, *Φυσικοί πόροι και Διαφωτισμός*

10:30. Αριστοτέλης Τύμπας, Αναπλ. Καθηγητής, Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης ΕΚΠΑ, *Οι «αδιαφανείς μηχανές» της Ιστορίας της Τεχνολογίας και οι μη «ανανεώσιμες πηγές» της Περιβαλλοντικής Ιστορίας*

10:45-11:00. Ερωτήσεις - Συζήτηση

Β' συνεδρία: *Ανασυστήνοντας το παρελθόν των φυσικών πόρων: εργαλεία, μέθοδοι, ερμηνείες*

Προεδρεύων: Κωνσταντίνος Καρτάλης, Καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Παν/μιο Αθηνών, Επιστημονικός Σύμβουλος ΠΙΟΠ

11:00. Αθηνά Χρόνη, Απόφοιτος ΕΚΠΑ, δρ ΕΜΠ, Εφορεία Αρχαιοτήτων Δυτικής Αττικής, Πειραιώς και Νήσων, *Εφαρμογή της φωτοερμηνείας και τηλεπισκόπησης για τον εντοπισμό θαμμένων αρχαιολογικών καταλοίπων και τον προσδιορισμό αρχαιοπιθανών περιοχών – Συμβολή στη διαχείριση των φυσικών πόρων*

11:15. Αναστάσιος Μαυράκης, Υπεύθυνος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Αττικής-Ινστιτούτο Αστικού Περιβάλλοντος και Ανθρώπινου Δυναμικού, Τμήμα Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πάντειο Παν/μιο, *Οι ιστορικοί χάρτες και οι παλαιές φωτογραφίες ως πηγή πληροφοριών των διαδρομών φυσικών πόρων και προϊόντων στη Δυτική Αττική*

11:30. Χρήστος Α. Καραβίτης, Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Αξιοποίησης Φυσικών Πόρων Γεωπονικού Παν/μίου Αθηνών – Αθανάσιος Καμπάς, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης Γεωπονικού Παν/μίου Αθηνών, *Φυσικές καταστροφές και ιστορικές μεταμορφώσεις: η ξηρασία αναδημιουργεί το Περιβάλλον και το Μέλλον του Παρελθόντος*

11:45. Ευσταθία Λαζαρίδη¹, Μυρτώ Μπάρδα¹, Αικατερίνη Ροβίθη¹, Πηνελόπη Ι. Μπεμπέλη¹, Ροίκος Θανόπουλος² (¹Εργαστήριο Βελτίωσης Φυτών και Γεωργικού Πειραματισμού, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών - ²Διεύθυνση Αξιοποίησης Αγροκτημάτων και Γεωργικών Εγκαταστάσεων, Γεωπονικό Παν/μιο Αθηνών), *Συνεξέλιξη των τοπικών ποικιλιών γεωργικών ειδών με το ελληνικό περιβάλλον και η επίδραση του ανθρώπου σε αυτή*

12:00-12:15. Ερωτήσεις - Συζήτηση

12:15-13:00. Διάλειμμα

Γ' συνεδρία: **Υδατικοί πόροι: η προνεωτερική εμπειρία**

Προεδρεύων: Εύη Καρούζου, Διευθύντρια Ερευνών, Κέντρο Ερεύνης της Ιστορίας του Νεωτέρου Ελληνισμού/Ακαδημία Αθηνών

13:00. Εύη Τσώτα, Αρχαιολόγος, Υπουργείο Πολιτισμού, Εφορεία Αρχαιοτήτων Βοιωτίας, Θ' ΔΠΚΑ Θηβών, *Υδάτινοι πόροι και η διαχείρισή τους στην αρχαία Βοιωτία*

13:15. Κωνσταντίνος Ράπτης, δρ Αρχαιολόγος-Βυζαντινολόγος, Εφορεία Αρχαιοτήτων Πόλης Θεσσαλονίκης-ΥΠΠΟ, *Το νερό και η φωτιά ως ενέργεια: βιοτεχνικές εφαρμογές υδροτεχνολογίας και πυροτεχνολογίας στο Βυζάντιο*

13:30. Γεώργιος Π. Αντωνίου, Αρχιτέκτων Μηχ. Ε.Μ.Π., Αναστηλωτής MSc UoYork UK, PhDc, *Ομβροδέκτες στον υπό δυτική κυριαρχία Ελλαδικό χώρο*

13:45. Χαράλαμπος Γάσπαρης, Διευθυντής Ερευνών ΠΕ/ΕΙΕ, *Υδατικοί πόροι στη μεσαιωνική Κρήτη: Η μαρτυρία των γραπτών πηγών (13ος-14ος αι.)*

14:00. Ανδρομάχη Οικονόμου, Διευθύντρια Ερευνών, Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας/Ακαδημία Αθηνών, *Υδάτινα ενεργειακά συστήματα στην προβιομηχανική ελληνική κοινωνία. Ένας απολογισμός και ένας σύγχρονος προβληματισμός*

14:15-14:30. Ερωτήσεις - Συζήτηση

Δ' συνεδρία: **Υδατικοί πόροι: η νεώτερη εποχή**

Προεδρεύων: Μιχάλης Φέστας, υποψήφιος δρ Νεώτερης Ιστορίας ΕΚΠΑ

14:30. Ευάγγελος Χεκίμογλου, δρ οικονομολόγος, *Πολιτικές και κοινωνικές συγκρούσεις γύρω από την υδροδότηση της Αθήνας κατά τον 20ό αιώνα*

14:45. Ελένη Μπενέκη, ιστορικός (ΜΑ) – Θηρεσία Παναγοπούλου, αρχειονόμος (MSc), *Η διαχείριση υδάτων εκ μέρους κρατικών φορέων στην Ελλάδα του 20ού αιώνα μέσα από το Ιστορικό Αρχείο ΠΙΟΠ*

15:00. Θάλεια Μαυράκου, MSc Φυσικής, *Εξετάζοντας τους φυσικούς πόρους στην περιοχή της λίμνης Στυμφαλίας τις τελευταίες πέντε δεκαετίες*

15:15. Παναγιώτης Δημόπουλος, Καθηγητής Βοτανικής και Οικολογίας Παν/μίου Πατρών, Πρόεδρος της Ελληνικής Βοτανικής Εταιρείας, *Εφαρμογή των Οικοσυστημικών Υπηρεσιών στη λήψη αποφάσεων για τη διαχείριση των φυσικών πόρων: Η περίπτωση της λίμνης Στυμφαλία*

15:30-15:45. Ερωτήσεις - Συζήτηση

15:45-16:00. Διάλειμμα

Ε΄ συνεδρία: **Ορυκτοί κόσμοι: πόροι, περιβάλλον, εργασία**

Προεδρεύων: Μαρία Λεοντίνη, Κύρια Ερευνήτρια ΙΙΕ/ΕΙΕ

16:00. Αθανάσιος Κατερινόπουλος, Καθηγητής, Τμήμα Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος Τομέας Ορυκτολογίας-Πετρολογίας ΕΚΠΑ - Διευθυντής Μουσείου Ορυκτολογίας και Πετρολογίας, *Πολύτιμοι Λίθοι και Αισθητικά Ορυκτά στην Ελλάδα. Θρύλοι και παραδόσεις που τα συνοδεύουν*

16:15. Ιφιγένεια Μεγρέμη, δρ Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος, Τομέας Ορυκτολογίας και Πετρολογίας, Μουσείο Ορυκτολογίας και Πετρολογίας, Τμήμα Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος, *Τα Μεταλλεία του Λαυρίου*

16:30. Λία Καρίμαλη, δρ Προϊστορικής Αρχαιολογίας, *Η μελέτη της παραγωγής λίθινων εργαλείων: μεθοδολογία και μελέτες περίπτωσης (Νεολιθική Θεσσαλία και ΠΕΧ ηπειρωτική Ελλάδα)*

16:45. Παναγιώτα Τζιβάρα, Επίκουρη Καθηγήτρια, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, *Κρατική παρέμβαση και ιδιωτική πρωτοβουλία στην εκμετάλλευση λατομείων και ορυχείων στη βενετοκρατούμενη Κέρκυρα*

17:00-17:15. Ερωτήσεις - Συζήτηση

Παρασκευή 3 Νοεμβρίου 2017

Α΄ συνεδρία: **Οικονομίες των ανανεώσιμων φυσικών πόρων Α΄**

Προεδρεύων: Ταξιάρχης Γ. Κόλιας, Καθηγητής του «Βίου και του πολιτισμού των Βυζαντινών», Τμήμα Φιλολογίας, Τομέας Βυζαντινής Φιλολογίας και Λαογραφίας ΕΚΠΑ

10:00. Λίλιαν Καραλή, Καθηγήτρια, Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ - Διευθύντρια Αρχαιολογικού Σπουδαστηρίου, *Παραγωγικοί πόροι και διατροφή στη Νεολιθική Ελλάδα*

10:15. Σοφία Γερμανίδου, δρ Αρχαιολόγος, ΕΦΑ Μεσσηνίας-ΥΠΠΟΑ, *Η εκμετάλλευση φυσικών πόρων και πηγών ενέργειας στα κάστρα της Μεσσηνίας*

10:30. Κέλλυ Μαυρομάτη, δρ Βυζαντινής Ιστορίας, *Πρώτες ύλες και τεχνικές επεξεργασίας τους στη Βυζαντινή Πελοπόννησο: οι ιδέες του Βησσαρίωνα*

10:45. Μαρίνα Κουμανούδη, Κύρια Ερευνήτρια ΙΙΕ/ΕΙΕ, *Η παραγωγή και η εκμετάλλευση της μαστίχας στη γενουατική Χίο*

11:00. Αγγελική Πανοπούλου, Κύρια Ερευνήτρια ΙΙΕ/ΕΙΕ, *Η παραγωγή σόδας από αλόφυτα στο βενετικό Κράτος της Θάλασσας*

11:15-11:30. Ερωτήσεις - Συζήτηση

11:30-12:15. Διάλειμμα

Β' συνεδρία: Οικονομίες των ανανεώσιμων φυσικών πόρων Β'

Προεδρεύων: Αγγελική Πανοπούλου, Κύρια Ερευνήτρια ΙΙΕ/ΕΙΕ

12:15. Μαρία Σπηλιωτοπούλου, Διευθύντρια Ερευνών, Κέντρο Ερεύνης της Ιστορίας του Νεωτέρου Ελληνισμού/Ακαδημία Αθηνών, *Φυσικοί πόροι, δημογραφικές εξελίξεις και οικονομία στις Κυκλάδες (18ος-αρχές 19ου αιώνα), με αφορμή το παράδειγμα της Σαντορίνης και της Νάξου*

12:30. Ρίβα Λάββα, Επίκουρη Καθηγήτρια, Σχολή Αρχιτεκτονικής ΕΜΠ, *Σοφία και οικονομία της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής της Άνδρου*

12:45. Ελισάβετ Κοντογιώργη, Ερευνήτρια/Ακαδημία Αθηνών, *Το ζήτημα της χρήσεως γης των βοσκοτόπων στις Νέες Χώρες (1913-1940)*

13:00. Χρυσούλα Καραμάτσιου, δρ Νεώτερης Ιστορίας, Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, *Οι φυσικοί πόροι της ορεινής Θράκης, οι Πομάκοι και το Συνέδριο της Ειρήνης*

13:15-13:30. Ερωτήσεις - Συζήτηση

13:30-13:45. Διάλειμμα

14:00. Προβολή της ταινίας «**Το αλάτι της γης**»